

ПЕРЕДУМОВИ ДО СТВОРЕННЯ СТУДЕНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В КАНАДІ

Постановка проблеми: В наш час більшість європейських університетів працюють у напрямку залучення значної кількості іноземних студентів, посилаючись в першу чергу на високу організованість студентського дозвілля, велику кількість студентських організацій та клубів за інтересами. Україна ще тільки перебуває на шляху до створення та розбудови інституту самоврядування «речників болонського процесу», де діяльність організацій студентського самоврядування ґрунтується в основному на нормативно-правовій базі. Тому, доцільно було б звернути увагу на досвід Канадських університетів, що приваблюють іноземних студентів не лише особливістю навчальної програми, науково-технічним забезпеченням, а й завдяки високорозвиненій системі студентського самоврядування.

Аналіз останніх джерел і публікацій: форми та методи участі студентів в самоврядуванні вищих навчальних закладів Канади досліджували (МакГресс, Дж. Ерлі, Є. МакКиллоп, Врум Ф. Кінгс, Пол Акселрод, Г. Джон, Дж. Броді, Г. Бенг, Дж. Бюрстін, Т. Пайн, Мерсер Колін, Г. Джонс, С. Менард, Л. Пенок, Р. Реінганс, С. Левіт та ін.); в Україні окремі аспекти цього питання розглядалися у працях (І.В. Василенко, Р.П. Іващенко, О.Б. Сионьовської, Ю.В. Рарог, В.І. Павлюк, Н.В. Видишко, Л.О. Карпинської, Ю.Д. Заячук).

Мета цієї статті описати історію створення студентських організацій в Канаді, поділити їх за рівнем свого функціонування та окреслити їх систему управління.

Виклад основного матеріалу: найбільше вплинули на створення студентських організацій та активізацію студентського самоврядування в Канаді чотири основні зміни, що мали місце у повоєнний період після закінчення Другої світової війни. Першим важливим фактором до змін стало повернення додому солдатів – учасників війни, значно старших і меш терпимих до вимог і правил університету, котрих у великій кількості зараховували до вузів. Та вже у 60-их роках до студентів ставились як до незалежних дорослих людей, а студентські організації котрі підпорядковувалися цілком і повністю вузам, набули статусу законних автономних організацій, котрі були незалежними від волі університету. Досить часто студентські організації легалізувалися як некомерційні товариства. Згодом, ставлення до студента університету як до дорослої людини з часом знівелювалося. Сталося це на початку 70-их років, коли уряд провінцій суттєво зменшив вік майбутніх абітурієнтів з 21 до 18-19 років.

В цей період відбувалося багато варіацій у фінансуванні студентських організацій, але вже до початку 60-их студентські організації запровадили обов'язковий членський внесок, що стягувався університетом.

Примусовий збір означав що студентські організації отримали гарантоване джерело прибутку в контексті вищої освіти, що інтенсивно розвивалася протягом цього періоду. Дані надходження дозволяли організаціям утримувати своїх працівників і фахівців, надавати юридичну допомогу, фінансувати різні громадські заходи, студентські клуби за інтересами тощо. Університети були зобов'язані збирати оплату для студентських організацій, надавати приміщення і забезпечувати персонал. Наприклад, в університеті Монреалю всі факультети мають свої власні студентські організації, котрі об'єднавшись з усіма іншими утворили університетське об'єднання на рівні свого навчального закладу, що може приєднатися до однієї з трьох провінційних організацій.

Третя важлива зміна відбулася з прийняттям реформ у сфері управління вищими навчальними закладами у 60-70-их роках. Найбільші університети запозичили двопалатну систему управління: орган управління, що займався адміністративними справами вузу та сенат, що відповідав за навчання та академічну діяльність. Викладачі разом зі студентами вимагали надати їм право приймати більшу участь в управлінні університетом, тому протягом цього періоду кожен канадський вищий навчальний заклад мусив переглянути свій статут. У 1955 році жоден університет не мав у складі адміністрації представника студентства, хоча вже до 1975 року 78% усіх канадських вузів мали у складі адміністрації хоча б одного студента [1, 337], а до 1995 року студенти були присутні на усіх рівнях студентського управління. Схожі зміни відбулися і у складі сенату, де з усіх членів університету 16% складають студенти [1, 370]. Студентів, котрі були членами адміністрації університету та сенату, а могли також бути керівниками студентських організацій. Вони обирались на університетському рівні групою виборців свого навчального закладу. Процес обрання ректора університету передбачав подання рекомендацій до адміністрації з відділу кадрів (котрий складався з викладачів, студентів та завідувачів кафедр). Важливо зазначити, що студентські організації відігравали важливу роль у захисті прав та інтересів своїх членів, завдячуючи постійній взаємодії та співпраці з адміністрацією вузу.

Отже, згідно з означенням Прос [1, 345], студентська організація – це легітимна, незалежна, група впливу на університетському рівні, котра має певну кількість своїх представників, стабільне фінансування (здатна оплачувати роботу професійних фахівців), приймає участь в управлінні вищим навчальним закладом, а також часто для вирішення спірних питань звертається за порадою до своїх виборців [2, 249].

За рівнем функціонування студентські організації університетів Канади поділяються на:

- студентські організації, що діють на університетському рівні (у кожному вузі їх поділяють ще на організації, що діють в середині студентського містечка певного вузу та студентські організації, що діють поза його межами);
- студентські організації, що діють на рівні провінції (сюди відносять основні студентські організації вузів певної провінції);

- студентські організації, що діють на національному або федеральному рівні: національна студентська фінансова асоціація (National Finance Student Association (NFSA), федерація канадських студентів (Canadian Federation of Students), альянс студентських асоціацій Канади (Canadian Alliance of Student Associations);

- студентські організації, що діють на міжнародному рівні: міжнародна студентська організація (International Students Association), міжнародна студентська служба (Canadian International Student Services), канадська асоціація управління фінансовою допомогою студентів (Canadian Association of Student Financial Aid Administrators).

Студентські організації на національному рівні мають свою довгу історію становлення. Вони лобіюють до федерального уряду, займаючись широкою сферою спірних питань політики країни в цілому, включаючи виплату фінансової допомоги студентам, канадську програму студентських позик, виплату стипендій, фінансування дослідницької роботи тощо. Національні студентські організації досить часто підтримують провінційні студентські об'єднання та організації на університетському рівні, виражаючи це у численних мітингах [3].

На сьогодні існує два найбільших національних студентських об'єднання в Канаді - «Федерація канадських студентів» (the Canadian Federation of Students (CSF 2013), заснована у 1981 році, що захищає права та інтереси більш як пів мільйона студентів з 80-ти університетів та коледжів, що приєдналися до федерації [3]; та «Альянс студентських асоціацій» (The Canadian Alliance of Student Associations (CASA), заснований у 1995 році, що об'єднує близько 30-ти студентських організацій з різних провінцій Канади. Цікаво, що жодна з щойно зазначених національних студентських організацій не має вагомих зв'язків зі студентськими організаціями провінції Квебеку.

Все різноманіття студентських організацій і клубів можна відобразити на прикладі університету Альберти. За сферами своєї діяльності вони поділяються на два основні напрямки:

- суспільно-політичний та правовий напрям представлений такими організаціями, як: студентська парасолька за соціальну справедливість (Student Umbrella for Social Justice) - це нове об'єднання різноманітних студентських клубів: студентство проти світової байдужості (Students Against Global Apathy), міжнародна амністія (Amnesty International), інженери без кордонів (Engineers Without Borders), встановлюй соціальну справедливість (Ignite Social Justice), відправимо бідність у минуле (Make Poverty History), студенти діють зараз (STAND: students taking action now), що виступають на захисті громадської рівності і справедливості. Студенти об'єднали свої зусилля з метою змінити світ на краще, подолати бідність, культурні розбіжності, відстоювати права людини, демократичні устрої та захищати довкілля. Щороку студенти цього об'єднання проводять масові заходи в університетських містечках, залучаючи політиків, студентів, викладацький склад, засоби масової інформації для вирішення суспільних-політичних проблем. Таким чином, діяльність клубу

«студенти діють зараз» спрямована проти геноциду, незалежно від того, у якій частині світу він відбувається [5];

- природоохоронний напрям, до якого належать: студентська організація за суспільство і природні ресурси (Student Organization for Society and Natural Resources), де студенти організують форуми та проводять відкриті обговорення проблем, що стосуються захисту довкілля, раціонального використання природних ресурсів; університетські екологічні містечка (Campus EcoHouse) – надання допомоги у будівництві екологічно безпечного житла та облаштування студентських містечок; правовий центр охорони навколишнього середовища (Environmental Law Centre), основною метою якого є збереження довкілля для майбутніх поколінь; голос тварин (Voice for animals) – організація, що займається захистом тварин від знущання, пошуками власників для безпритульних тварин та ін.) [4].

Висновки: студентські організації в Канаді – це легітимні, незалежні групи впливу, що функціонують на університетському рівні, на рівні провінції, національному чи міжнародному рівнях, котрі мають певну кількість своїх представників, стабільне фінансування, приймають участь в управлінні вищим навчальним закладом, лобіюють до федерального уряду, а також охоплюють широкий спектр суспільно-політичних проблем в країні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Jones G.A.: Governments, governance, and Canadian universities. Handbook of theory and research. – New York: Agaton Press, 1996. – Vol.11. – PP.337-371.
2. Pross P. Group politics and public policy. – Toronto: Oxford University Press, 1986. – P. 343.
3. Canadian Federation of Students Constitution [Electronic resource]. – URL: <http://cfs-fcee.ca/about/constitution/>
4. University of Alberta Students Union. The Student Sustainability Service [Electronic resource]. – URL: <https://www.su.ualberta.ca/services/sustainsu/resources/other/>
5. Western Law Organizations [Electronic resource]. – URL: http://law.uwo.ca/support_services/student_legal_society/organizations.html